

HEER EN MEESTER

Fietsroute langs de monumenten
van de heer van Heumen
en de meester van het Marishuis

Start: Ateliermuseum Jac Maris, Looistraat 57, Heumen.
Op zaterdag- en zondagmiddagen kunt u het museum bezoeken
en genieten van een kopje verse koffie.

1. Het museumgebouw is oorspronkelijk door Staatsbosbe-
heer als een **grote houten blokhut** gemaakt voor een expo-
sitie in Scheveningen. Het diende daar als tentoonstellingspa-
viljoen. Na de expositie van 1913 werd het als een
soort bouw pakket ver-
kocht aan Jan Jacob Luden
uit Heumen die het op
de huidige plaats aan de
Looistraat liet neerzetten.
In 1926 kwam de kunste-
naar Jac Maris er wonen.
Maris verving de houten
muren door stenen kloos-
termoppen en het rieten
dak door een pannendak.
Tevens metselde hij
overal kunstwerken in.
Na het overlijden van de
kunstenaar in 1996, werd
hier in 2003 het Ateli-
ermuseum Jac Maris ge-
opend.

Blokhuis rond 1938

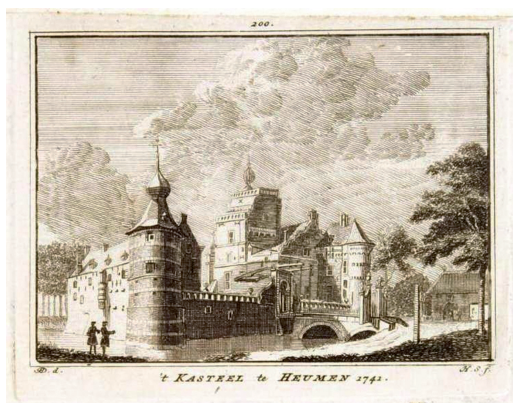

Huidig Ateliermuseum Jac Maris

Jac Maris (1900-1996), een telg uit de beroemde kunstenaarsfamilie Maris, kende een kleurrijke carrière, met uiterste van bittere armoede tot aardige welstand. Hij begon als bohémien-kunstenaar: straatarm, rondzwervend door diverse landen, zijn leven improviserend. In 1923 trouwde hij in Nijmegen, leefde weldra in faillissement en was al blij dat hij in 1926 in de Looistraat in Heumen een houten blokhut kon huren. Hij richtte die in als atelier en woning en begon met keihard werken aan een lange carrière. Zijn productie stakte in de oorlogsjaren, toen hij actief was als hoofd van het regionale verzet. Na de oorlog werkte hij weer op volle toeren, maakte vele oorlogsmonumenten en honderden andere werken voor gemeentehuizen, scholen, kerken, kloosters en zorginstellingen in heel Nederland. Het huis in de Looistraat is nu museum, alles daar herinnert nog aan deze bijzondere kunstenaar.

2. Vanuit het museum rechtsaf richting Heumen. Halverwege passeert u een nieuwbouwwijk waar sinds 2019 Jac Maris wordt geëerd met een straat die zijn naam draagt. Verder gaan tot de Dorpsstraat, daar even naar rechts en dan ziet u links de Kasteellaan. Aan het einde van die weg liggen in de uiterwaarden de fundamenten van het middeleeuwse **kasteel van de heerlijkheid Heumen**, met een groot infobord erbij.

De laatste heer van Heumen is **Jan Jacob Luden (1877-1935)**, een der meest opmerkelijke figuren uit de geschiedenis van het dorp. De toegangsweg van Malden en Molenhoek naar de A73 draagt zijn naam: de Jan J. Ludenlaan.

Jan Jacob Luden kwam in 1900 in Heumen wonen. Hij had van zijn vader het kasteel van Heumen en alle erbij behorende rechten georven en noemde zich graag Heer van Heumen. Hij gedroeg zich als een echte dorpsvorst, sponsorde de plaatselijke fanfare en hielp de armen. Hij componeerde, deed onderzoek op het gebied van flora en fauna en kreeg daarvoor zelfs een Franse onderscheiding. Hij maakte zich bovendien onsterfelijk door een heuse vete met de burgemeester van Heumen over de jacht op konijnen in de bossen rondom. Hij liet diverse gebouwen neerzetten, waarvan de meeste geheel of gedeeltelijk bewaard zijn, zoals het museumgebouw.

3. Terug naar de Dorpsstraat, dan rechtsaf. Voorbij de Looistraat ziet u links een hofje met seniorenwoningen. De middengevel is opgesierd met een reliëf van Jac Maris. Het is afkomstig van de vroegere Rabobank van Heumen die hier ooit gevestigd was. We zien een man, een vrouw en een kind, ongetwijfeld gelukkige klanten van het bankfiliaal van weleer.

4. Weer terug naar de Dorpsstraat, naar het centrum. Op het kerkplein links ziet u een beeld getiteld *De Tempel van het gezin*. Maris maakte dit rond 1960 als een ode aan het gezin, de hoeksteen van de samenleving.

5. Aan de rechterkant ligt het oude St. Joriskerkje. Op de gevel naast de ingang prijkt een grote plaquette in terracotta: een eerbetoon aan de gebroeders Lodewijk en Hendrik van Nassau die in 1574 sneuvelden in de beroemde **slag op de Mookerhei**. De opdracht werd in 1939 gegeven door het Nederlandse leger dat toen net de verdedigingslinie langs het Maas-Waalkanaal had aangelegd. Jac Maris kreeg de opdracht voor dit monument dat een les is in vrijheids- en vaderlandsliefde.

Op de voorgrond het grootwapen van Nassau-Dillenburg. Links het devies van Lodewijk: *Plutôt mort que vaincu généreux*

sang de Nassau, "Liever dood dan overwonnen genereus bloed van Nassau". Linksonder de vermelding van de opdrachtgever, het 26e regiment Infanterie van de grenstroepen.

6. Rij verder door de Dorpsstraat. U komt dan door De Boomgaard en vervolgens door de Kapitein Postmalaan. Aan het einde van die laan, dichtbij de vroegere sluisbrug van het Maas-Waalkanaal, is links een oorlogsmonument. Op **10 mei 1940**, toen de Duitsers Nederland binnenvielen, is er bij de sluis van Heumen hevige gevechten. De sluiswachter kreeg in alle vroegte telefoon van een goed Nederlandssprekende man die zei dat de Nederlandse marechaussee met een groep Duitse gevangenen het kanaal wilde oversteken. Het was echter een list. Nadat de sluiswachter de brug omlaag had gelaten, kwamen de Duitsers de brug op en openen het vuur op de Nederlandse militairen die in de kazematten gelegerd waren. Er sneuvelden meer dan

een dozijn Nederlandse soldaten. Zij worden herdacht met dit monument van Jac Maris. Het stelt een moeder voor die haar dode zoon op haar schoot neemt en herinnert aan de Piëta in de christelijke kunst.

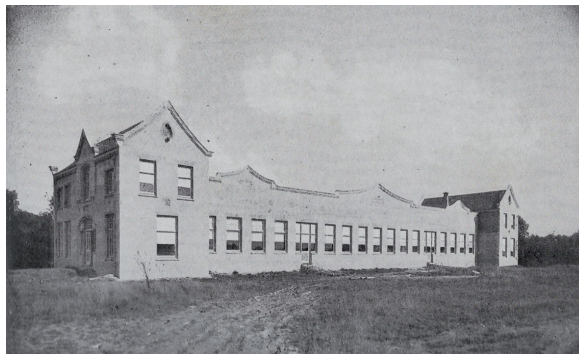
7. Ga terug en sla tegenover het cafetaria rechtsaf de Oude Boterdijk in. Buig aan het einde van de straat rechtsaf de Jan J. Ludenlaan op. Volg deze weg en ga richting Molenhoek. Aan het begin van Molenhoek linksaf de Ringbaan op. Ga aan het einde mee met de bocht naar rechts, rechtdoor het bruggetje over en verder richting Groesbeek. Halverwege rechts staat aangegeven dat daar landgoed Mookerheide ligt, met het Jachtslot. Een mooie locatie voor een pauze.

Het **Jachtslot Mookerheide** is tussen 1902 en 1905 gebouwd in opdracht van Jan Jacob Luden naar een ontwerp van de Nijmeegse architect Oscar Leeuw. Het is een van de opmerkelijkste en best bewaarde Jugendstil monumenten uit het Rijk van Nijmegen. Luden grapte nog wel eens dat hij vanuit het hooggelegen Jachtslot kon neerkijken op de burgemeester van Heumen die een stuk lager aan de Rijksweg woonde en met wie hij een hardnekkige vete uitvocht. Overigens heeft Luden niet lang in het slot gewoond, in 1909 bood hij het weer te koop aan. Het landgoed Mookerheide is sinds 1985 in bezit van Natuurmonumenten en in 2001 aangewezen als beschermd

rijksmonument. Natuurmonumenten werkt aan het herstel van het landgoed en de restauratie van het jachtslot.

8. Fiets via de Jan J. Ludenlaan terug naar de Looistraat in Heumen, naar het Ateliërmuseum. Daar ziet u tegenover het museum het vroegere **Vogel-laboratorium** dat Jan Luden in 1918 bouwde. Als u goed

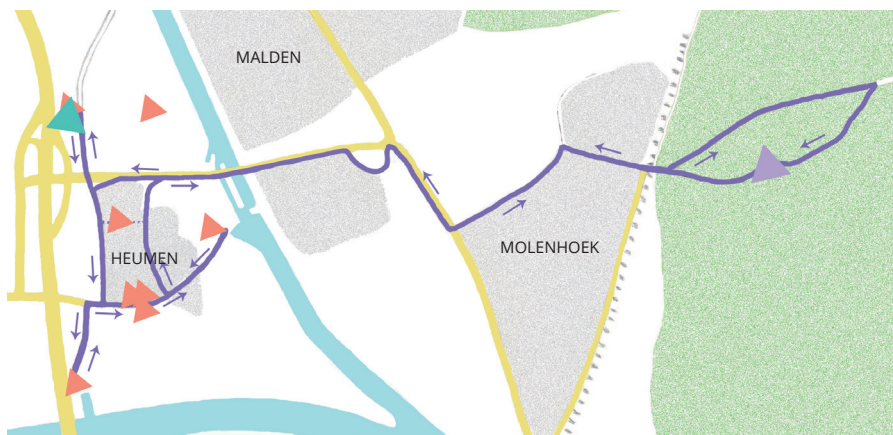
kijkt, kunt u nog een hele vleugel van het vroegere gebouw zien, nu opgenomen in de boerderij van Johnny Van Dijk.

9. Naast het museum, Looistraat 59, ligt het **Jachthuis**, in 1907 door de heer van Heumen gebouwd. Met zijn exorbitante uitgaven raakte hij echter financieel aan de grond en werd hij onder curatele gesteld. Hij trouwde in 1917 met Anna de

Quinze en woonde enige tijd hier in het Jachthuis, totdat hij naar Brussel vertrok waar hij in 1935 overleed.

Tot slot wensen we u een boeiend museumbezoek.

▲ Ateliermuseum Jac Maris

▲ Jac Marisstraat

▲ Kasteel Heumen

▲ Hofje

▲ Kerkplein

▲ St. Joriskerk

▲ Oorlogsmonument

Moeder Aarde

▲ Jachtslot Mookerheide

▲ Vogellaboratorium

▲ Jachthuis

ATELIERMUSEUM
JAC MARIS

Tekst: Leo Ewals

© Ateliermuseum Jac Maris

www.marishuis.nl

€ 2,00